

Adolygu ac Ymestyn

Geirfa

rhaglen(ni) – programme(s)

benthyg – to borrow

cusanu – to kiss

marchogaeth – to ride (a horse)

sgrechian – to scream

marw – to die

ar ôl – after

mi gawn ni weld – we'll see

dewch efo fi – come with me

tu allan – outside

yn y wlad – in the country

aelod(au) – member(s)

dibyn(nau) – precipice(s), steep cliff(s)

peth(au) – thing(s)

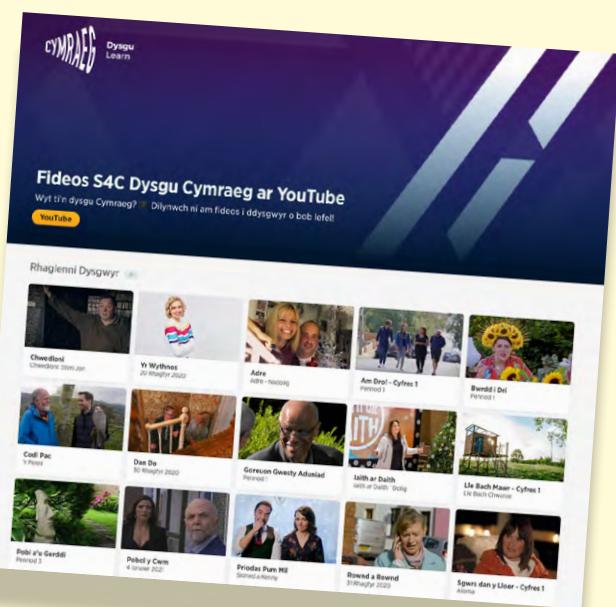
Syniad da!

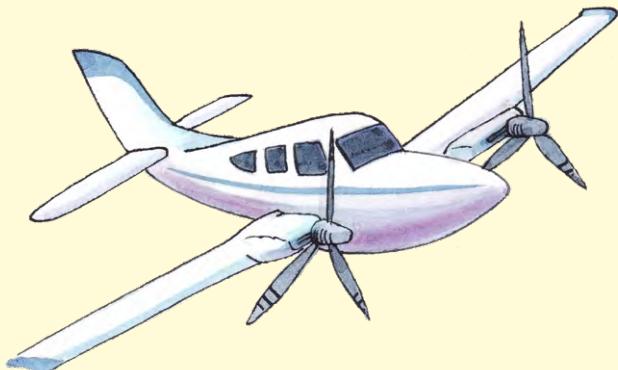
Gwyliau S4C

Dach chi'n edrych ar Cyw efo'r plant. Ond mae 'na raglenni ardderchog i'r teulu ar S4C hefyd. *Watching Welsh programmes will help develop your vocabulary and listening skills, and you can switch on subtitles in Welsh or English when things get difficult.* S4C's Clic catch-up TV service has a section for Welsh learners, featuring series about learning Welsh such as Iaith ar Daith as well as popular programmes such as Heno which use simpler forms of Welsh. Be am wylio S4C heddiw?

<https://www.s4c.cymru/clic/>
[Categories/26](#)

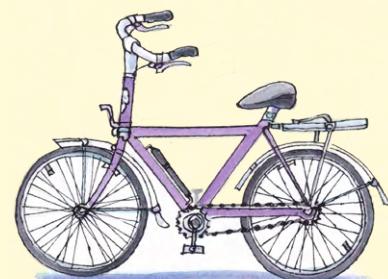
Cân: Dinas Caerdydd gan (by) Mynediad am Ddim

- 1 Dewch gyda ni i ddinas Caerdydd X3
I weld y Maer a'r Faeres
- 2 Mynd mewn bws i ddinas Caerdydd X3
I weld y Maer a'r Faeres
- 3 Mynd mewn car i ddinas Caerdydd X3
I weld y Maer a'r Faeres
- 4 Mynd ar gefn beic i ddinas Caerdydd X3
I weld y Maer a'r Faeres
- 5 Mynd mewn fan i ddinas Caerdydd X3
I weld y Maer a'r Faeres
- 6 Mynd mewn awyren i ddinas Caerdydd x3
I weld y Maer a'r Faeres

*Come with us to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress
Going in a bus to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress
Going in a car to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress
Going on a bike to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress
Going in a van to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress
Going in an aeroplane to Cardiff city
To see the Mayor and Mayoress*

From Hwyl Wrth Ganu by Mynediad am Ddim (Sain, 2003). Available to buy from www.sainwales.com, i-tunes and Amazon Music.

Stori Eira Wen Rhan 2

Mi aeth y Frenhines i edrych am Eira Wen. Mi wnaeth hi ffeindio'r tŷ bach twt a gweld Eira Wen yn y gegin.

"Helo cariad," meddai'r Frenhines.
"Helo, pwy dach chi?" meddai Eira Wen.

"Hen wraig fach dw i. Mae gen i afalau. Afalau coch hyfryd. Wyt ti isio afal?"
"Dim diolch."

"Afal coch hyfryd... mmm. Bendigedig."
"O iawn. Diolch yn fawr."

Mi wnaeth Eira Wen fwyta tipyn bach o'r afal. Wedyn, mi wnaeth hi syrthio i'r llawr.

"Ha ha! Mae hi wedi marw!" sgrechiodd y Frenhines. "Rŵan, fi ydy'r harddaf yn y byd!"

Roedd y saith corrach yn cerdded adref. Mi wnaethon nhw weld y Frenhines yn rhedeg i ffwrdd o'r tŷ bach twt. Mi wnaethon nhw redeg ar ôl y Frenhines yn gyflym. Wedyn, mi wnaeth y

Frenhines syrthio dros y dibyn.

Yn y tŷ bach twt, roedd Eira Wen ar y llawr yn y gegin. Doedd hi ddim yn symud. Roedd y saith corrach yn drist iawn. Mi wnaethon nhw wely i Eira Wen yn y goedwig. Roedden nhw'n rhoi blodau i Eira Wen bob dydd.

Un diwrnod, roedd 'na dywysog yn marchogaeth yn y goedwig. Mi wnaeth o weld Eira Wen yn y gwely. Mi wnaeth o syrthio mewn cariad efo hi. Mae wnaeth o gusanu Eiran Wen...ac mi wnaeth hi ddeffro!

"Mae hi'n fyw!" meddai'r saith corrach. Roedden nhw'n hapus iawn.

Mi wnaeth Eira Wen roi cwtsh mawr i'r saith corrach. Wedyn, mi aeth hi efo'r tywysog i'r palas. Roedd pawb yn hapus.

Sgwrs 1

Plentyn: Nain, be oeddet ti'n hoffi wneud pan oeddet ti'n blentyn?

Nain: Wel, ro'n i'n byw yn y wlad.
Ro'n i'n hoffi chwarae efo'r ci.
Ro'n i'n hoffi darllen hefyd.

Plentyn: Be am gemau ar y cyfrifiadur a'r ffôn?

Nain: Doedd gen i ddim cyfrifiadur.
Doedd gen i ddim ffôn chwaith.

Plentyn: Dyna ofnadwy! Dim cyfrifiadur! Dim ffôn!

Nain: Ro'n i'n hapus iawn. Doedd pethau ddim yn ofnadwy!
Roedd gen i ffrindiau da.
Roedden ni'n cael hwyl.
Ond, dw i'n hoffi chwarae gemau efo ti.

Plentyn: Dw i'n gwybod. Rwyd ti'n chwarae gêm y ceir yn dda!
Be am gêm rŵan?

Nain: Syniad da.

Plentyn: Dw i'n mynd i ennill heddiw.

Nain: Hmm, mi gawn ni weld!

Ymarfer wedi

Wyt ti wedi yfed y llefrith?

Wyt ti wedi gorffen y llefrith?

Wyt ti wedi darllen y llyfr?

Wyt ti wedi gorffen y llyfr?

Wyt ti wedi gwneud y gwaith cartref?

Wyt ti wedi gorffen y gwaith cartref?

Wyt ti wedi blino?

Efo'ch partner, *think of four other useful questions to ask your child / children using wedi.*

1

2

3

4

Rhifau, Amser a Phres

Geirfa

amserlen(ni) – *timetable(s)*

meithrinfa (meithrinfeydd)
– *nursery (nurseries)*

dewis – *to choose*

cyn bo hir – *soon*

Mi wela i chi yfory – *See you tomorrow*

dim ond – *only*

Syniad da!

Dysgu eich plentyn i ddeud yr amser

Teaching your child to tell the time

It is common practice to establish routines with children, and this often includes time limits.

Rwan dach chi'n medru deud yr amser yn Gymraeg, why not teach your child to tell the time yn Gymraeg hefyd? And practise your Cymraeg when you are setting your time limits, e.e. ugain munud ar y cyfrifiadur heno.

Cân: Hicori dicori doc

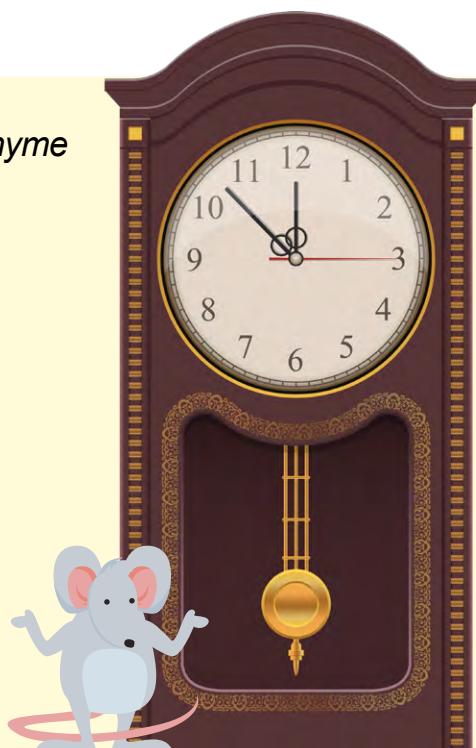
This Welsh version of the popular English nursery rhyme is a great way to practise numbers with your child.

Hicori dicori doc,	<i>Hickory dickory dock,</i>
Llygoden lan y cloc,	<i>A mouse up the clock,</i>
Mae'n taro tri	<i>It strikes three</i>
I lawr â hi	<i>Down she goes</i>
Hicori dicori doc	<i>Hickory dickory dock.</i>

Listen here to a recording made by

Llyfrgelloedd Abertawe:

<https://audioboom.com/posts/783785-10-hicori-dicori-doc>

Ymarfer

Efo'ch partner, *take turns to fill in the gaps, ask the questions and respond.*

?

Mam / Dad, ga i'r car yma?

Dim ond ugain punt ydy o.

Mam/Dad, ga i'r trêñ yma?

Dim ond (£10) _____ ydy o.

Mam/Dad, ga i'r beic yma?

Dim ond can punt ydy o.

Mam/ Dad, ga i'r llyfr lliwio yma?

Dim ond (£2) _____ o.

Mam/ Dad, ga i hufen iâ?

Dim ond (£3.50) _____ ydy o.

Ateb

✗ Na chei, mae o'n rhy ddrud.

✓ Cei, dydy o ddim yn rhy ddrud.

✗ Na chei, mae o'n rhy ddrud.

✓ _____

✗ _____

Sgwrs ar y ffôn

Llyfrgellydd: P'nawn da, Llyfrgell Abercastell. Ga i helpu?

Cwsmer: P'nawn da. Dw i isio help, plîs. Dw i isio benthyg llyfrau Cymraeg i'r plant.

Llyfrgellydd: Dach chi'n aelodau?

Cwsmer: Ydan. Dw i a'r plant yn aelodau. Owens ydy'r enw. Dyma'r rhif: tri pedwar pump chwech wyth dau.

Llyfrgellydd: lawn, diolch. Wel, dw i'n medru dewis llyfrau i chi. Wedyn, dach chi'n medru casglu'r llyfrau heddiw neu fory.

Cwsmer: Faint o'r gloch dach chi'n cau?

Llyfrgellydd: Dan ni'n cau am bump o'r gloch.

Cwsmer: lawn... wel, mae hi'n bum munud i bump rŵan felly dw i ddim yn medru dŵad heddiw ond dw i'n medru dŵad yfory.

Llyfrgellydd: Da iawn... wel, be am y llyfrau? Faint ydy oed y plant?

Cwsmer: Mae Cai'n bedair ac mae Cadi'n wyth oed.

Llyfrgellydd: Be am Y Gryffalo yn Gymraeg i Cai?

Cwsmer: Hyfryd. Llyfr da i Cai.

Llyfrgellydd: Rŵan, plentyn wyth oed... ydy hi'n hoffi darllen?

Cwsmer: Ydy. Mae hi'n darllen nofelau.

Llyfrgellydd: Be am *Na Nel Wps*? Mae plant wyth oed yn hoffi nofelau *Na Nel*.

Cwsmer: Diolch yn fawr, dewis da.

Llyfrgellydd: Rhywbeth arall?

Cwsmer: Nofel i mi, plîs. Dw i isio rhywbeth i ddarllen yn y bath.

Llyfrgellydd: lawn. Mae llyfr newydd Bethan Gwanas yma.

Cwsmer: Da iawn, dw i'n hoffi llyfrau Bethan Gwanas. Diolch yn fawr.

Llyfrgellydd: Hwyl! Mi wela i chi yfory.

Meithrinfa'r Mwnci Melyn

Amserlen Macsen (grŵp 2-3 oed)

Amser	Gweithgaredd
-------	--------------

08:15 cyrraedd

09:00

09:30 Canu a dawsio

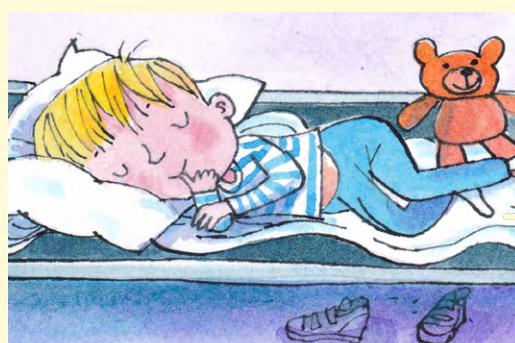
10:30 Chwarae tu allan

12:15

12:45 Amser stori

13:15

15:15 Amser te

15:45 Celf a chrefft

16:45 Mynd adre

Atebwch y cwestiynau
in full sentences, e.e.

Faint o'r gloch mae
Macsen yn cyrraedd
Meithrinfa'r Mwnci Melyn?

Mae Macsen yn cyrraedd
am chwarter wedi wyth

1. Faint o'r gloch mae
Macsen yn cael
brecwast?

.....
.....
.....

2. Be mae Macsen yn
wneud am hanner awr
wedi naw?

.....
.....
.....

3. Faint o'r gloch mae
Macsen yn cael cinio?

.....
.....
.....

4. Be mae Macsen yn
wneud am chwarter
wedi un?

.....
.....
.....

5. Faint o'r gloch mae
Macsen yn mynd adre?

.....
.....
.....

Mi fydd hi'n braf yfory

Geirfa

cot law (cotiau glaw) – raincoat(s)

het haul (hetiau haul) – sunhat(s)

mi fydd angen – you will need

bechod – what a shame

eli haul – suncream

gwarcheidwad (gwarcheidwaid) – guardian(s)

nodyn (nodiadau) – note(s)

siomedig – disappointed, disappointing

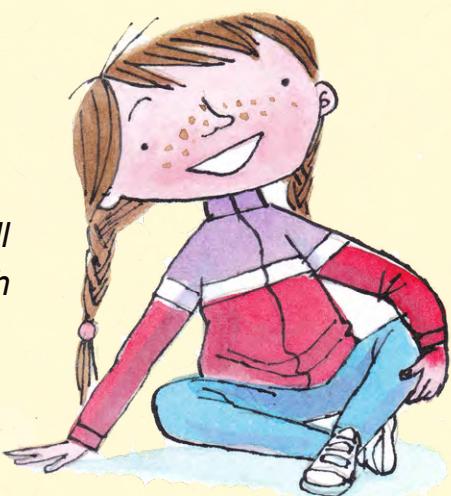
Syniad da!

Siarad Cymraeg outside the classroom

By now, you have learnt lots of Welsh words and have the ability to converse in Welsh about various topics. But, the only way to become a fluent Welsh speaker is to speak Welsh as often as possible.

Don't worry about making mistakes – the important thing is to give it a go. If you don't have friends or family who speak Welsh, why not start a sgwrs yn Gymraeg with your child's teacher or carer? They'll be thrilled that you're making the effort to support your child through Welsh medium education and will be happy to help you. If you're too nervous to switch to Welsh, you can start throwing in a few Welsh phrases and build up gradually to whole sentences before eventually having whole conversations yn Gymraeg. Ewch amdani! Go for it!

Cân: Gee ceffyl bach

This popular nursery rhyme is great fun to sing with young children as it's a 'falling down' song with movements. This video produced by Denbighshire Book Trust shows how it's done!

 <https://www.youtube.com/watch?v=ia9Ihl1aiZY>

Gee ceffyl bach yn cario ni'n dau
 Dros y mynydd i hela cnau
 Dŵr yn yr afon a'r cerrig yn slic
 Cwympon ni'n dau, wel dyna'i chi dric!

*Gee up little horse, carrying us both
 Over the mountain to collect nuts
 Water in the river and slippery stones
 We both fell in, well what a trick!*

Sgwrs 1

Rhiant: Helo cariad, sut oedd yr ysgol?

Plentyn: Grêt! Mae 'na drip ysgol wythnos nesa.

Rhiant: O, dyna neis. Fydd pawb yn mynd?

Plentyn: Dim ond blwyddyn un.

Rhiant: Lle fydd y trip?

Plentyn: Sain Ffagan.

Rhiant: Pryd?

Plentyn: Dw i ddim yn cofio ond mae 'na lythyr yn y bag. Dw i'n methu aros!

Nodyn i Rieni / Gwarcheidwaid,

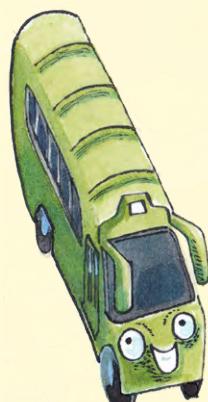
Mi fydd Blwyddyn I yn mynd i Sain Ffagan
dydd Gwener 25 Medi.

Mi fydd y bws yn gadael yr ysgol am 9:30.

Mi fydd angen:

- brechdanau a dŵr
- het haul
- eli haul
- cot law
- dwy bunt i brynu hufen iâ

Look at the pictures below. Put a ✓ next to all items that should be taken on the trip and a ✗ next to all unnecessary items.

Sgwrs 2

Rhiant 1: Helo, sut wyt ti?

Rhiant 2: lawn diolch, sut wyt ti?

Rhiant 1: lawn, ond mae gen i newyddion drwg. Sori, ond fydd Gwenllian ddim yn medru dŵad i barti Noa fory.

Rhiant 2: O, bechod. Mi fydd Noa yn siomedig. Be sy'n bod?

Rhiant 1: Mae gynni hi wres, a dydy hi ddim isio bwyta. Mi fydd hi'n aros adre yfory.

Rhiant 2: O, Gwenllian fach. Gobeithio bydd amser distaw ar y soffa yn help.

Rhiant 1: Gobeithio.

Rhiant 2: Wel, diolch am ffonio.

Rhiant 1: Dim problem. Hwyl!

Rhiant 2: Hwyl!

Mi fydda i'n mynd

Geirfa

rhewgell(oedd) – freezer(s)

ymarfer – practice

rholi – to give

Ffwrdd â ni! – Off we go!

Brysiwch! – Hurry up (plural)

zelf a chreffft – arts and crafts

Tyrd! – Come on! (singular)

Siapa hi! – Shape up! Move it!

wrth – by, near

flwyddyn nesa – next year

Syniad da!

Yr Eisteddfod

The Eisteddfod is an ancient Welsh tradition, dating back to the 12th century when Yr Arglwydd Rhys staged the first Eisteddfod at Cardigan castle, where chairs were awarded to the best poet and musician. Chairs are still given to poets at Eisteddfodau, but many other competitions are held too, such as singing, recitation, dancing (traditional and modern) and even cooking.

Three large Eisteddfodau are held every year in Wales: The National Eisteddfod, the Urdd Eisteddfod (for children and young adults) and the Llangollen International Eisteddfod. Most Welsh-medium schools compete in the Urdd Eisteddfod and have to get through local rounds: Eisteddfod Cylch neu Gylch (local) and Eisteddfod Sir (County) to reach the main event. Many smaller Eisteddfodau are held in towns and villages throughout Wales, which provide great opportunities for budding singers, actors and musicians to perform in front of an audience. Your child's school might have a St David's Day Eisteddfod, which is also an opportunity to look cute in national costume!

Both the Urdd and National Eisteddfod are held on a Maes (field) with stalls, performances, exhibitions and activities all day. You don't have to take part in any competitions to visit these Eisteddfodau, and you don't have to be able to speak Welsh – although the Maes is a perfect place to practise your Cymraeg!

For more information on how you and your family can enjoy the Urdd and National Eisteddfod, visit

<https://www.urdd.cymru/en/eisteddfod/>

<https://eisteddfod.cymru/>

Details of local Eisteddfodau can be found here: http://smala.net/steddfota/?page_id=285

Cân: Hen Fenyw Fach Cydweli

This lively song is a popular choice in Alaw Werin (Folk tune) singing competitions at the Eisteddfod.

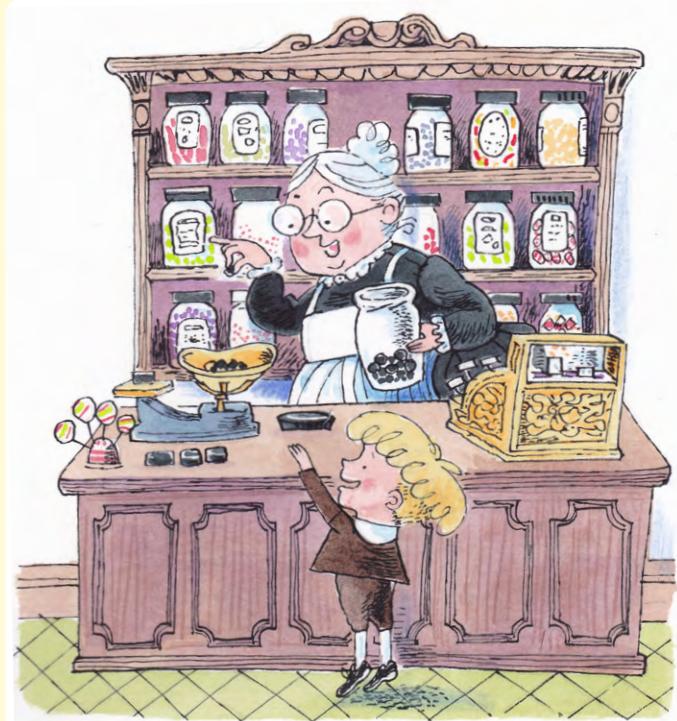
Hen Fenyw Fach Cydweli
 Yn gwerthu losin du
 Yn rhifo deg am ddimau
 Ond un ar ddeg i mi!

*Little old lady of Kidwelly
 Selling black sweets
 Counting ten for a halfpenny
 But eleven for me!*

Mae 'na lawer o fersiynau hyfryd
 o'r gân ar youtube:

<https://bit.ly/2U3BPGu>

Sgwrs 1

Yn yr ysgol

Plentyn: Mrs Jones, be fydd yr ysgol yn wneud yn yr Eisteddfod?

Mrs Jones: Mi fyddwn ni'n gwneud y côr a'r gân actol.

Plentyn: O, dw i isio bod yn y côr.

Mrs Jones: Wel, mae'n ddrwg gen i ond dydy Blwyddyn Pedwar ddim yn y côr, dim ond Blwyddyn Pump a Chwech.

Plentyn: O, bechod.

Mrs Jones: Paid â phoeni, mi fyddi di'n medru canu yn y côr flwyddyn nesa. Be am wneud rhywbeth arall eleni? Be am wneud cystadleuaeth Celf a Chrefft?

Plentyn: Syniad da. Dw i'n hoffi Celf a Chrefft. Diolch Mrs Jones.

* cân actol *A short musical play, which is a competition at the Urdd Eisteddfod*

Ymarfer – Ymatebion

Efo’ch partner, *take turns to ask the questions, respond and fill the gaps.*
Then, replace the underlined words with other words that you know.

Fyddi di’n <u>coginio</u> heno?	✓ Byddda, dw i’n hoffi <u>coginio</u> .
Fyddi di’n <u>nofio</u> yfory?	✗ Na fydda, dw i ddim yn hoffi <u>nofio</u> .
Fydd hi’n <u>garddio</u> yfory?	✗ Na fydd, dydy hi ddim yn hoffi <u>garddio</u> .
Fydd o’n <u>smwddio</u> heno?	✗ _____
Fyddan nhw’n <u>darllen</u> heno?	✓ _____
Fydd y plant yn <u>tacluso</u> heno?	✗ _____

Dysgwch rŵan:

Fydda i yn y tîm?	Byddi, wrth gwrs.
Fydda i yn y sioe?	Na fyddi, flwyddyn nesa.
Fyddwn ni’n cystadlu?	Byddwch, yn y côr.
Fyddwn ni’n cael crempogau heddiw?	Na fyddwch, dydd Sadwrn.

Llongau Rhyfel

Be fyddwn ni’n wneud dydd Sadwrn? Fyddwn ni’n...?

✓ Byddwn / ✗ Na fyddwn

mynd i weld Nain a Taid	mynd i nofio	chwarae pêl-droed	coginio
mynd i'r sinema	chwarae rygbi	mynd i fowlio deg	siopa
mynd i'r llyfrgell	gwneud gwaith cartref	mynd i'r parc	chwarae yn yr ardd
gwneud celf a chrefft	codi'n hwyr	mynd am dro	mynd i'r caffi

Yn y bore – Mam, Dad, Osian (10 oed) ac Elan (14 oed)

1**2****3****4****5****6**

Translate the phrases below. Try not to look at the comic strip.

1. We'll be late
2. I'm in the bathroom
3. I haven't had breakfast
4. The bus will be here soon
5. I'll be late tonight
6. I'll be able to pick up Osian

Fy

Geirfa

grŵp (grwpiau) – group(s)

croeso cynnes – warm welcome

cyfnod mamolaeth – maternity leave

cyfryngau cymdeithasol – social media

gwely cynnar – an early night

yn ymyl – near

Syniad da!

Cyfryngau Cymdeithasol

These days, most of us use some kind of cyfryngau cymdeithasol to keep in touch with ffrindiau a'r teulu or to get the latest information about current affairs and celebrities. But why not use them yn Gymraeg? Mudiad Meithrin, Mentrau Iaith a'r Urdd share information regularly (yn Gymraeg ac yn Saesneg) through cyfryngau cymdeithasol, and your child's school or nursery probably does too. As well as getting the latest information about gweithgareddau Cymraeg for your teulu, reading a little bit of Welsh every day will improve your vocabulary and many social media accounts have been set up to support Welsh learners. You can also make ffrindiau newydd and create new on-line networks with people who share your interests and your passion for Cymraeg. Ewch amdani! Here are some suggestions to get you started:

@learnycymraeg

@MudiadMeithrin

@urdd

@cymraeg

@SerenaSbarc

@DailyWelshWords

@S4CDysguCymraeg

@criwCYW

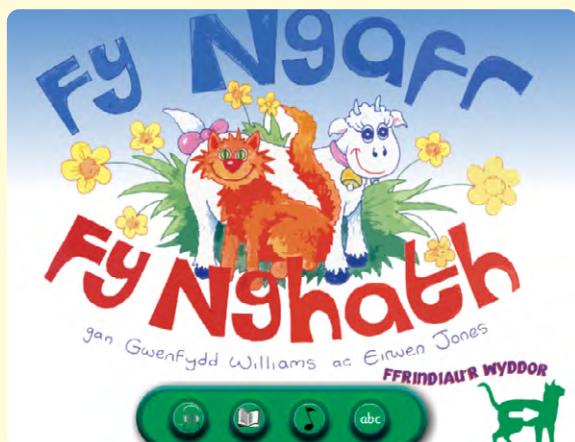

@mentrauiaith

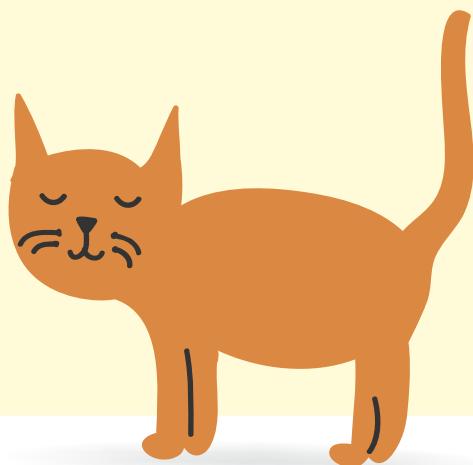
Cofiwch, you can also use other platforms such as Facebook and Instagram to follow pobol, pethau a grwpiau yn Gymraeg.

Cân: Fy Ngafn, Fy Nghath

Why not practise the treiglad trwynol with this song from Ffrindiau'r Wyddor? You'll find this Resource on the Welsh Government's Hwb website (www.hwb.gov.wales)

Mae fy nghath yn gath fach dlos,
My cat is a pretty little cat,
Mae fy nghath yn hela'r nos,
My cat hunts at night,
Mae fy nghath ar y soffa goch,
My cat is on the red sofa,
Yn llyfu fy nghoes, fy ngân a fy moch.
Licking my leg, my chin and my cheek.

Sgwrs 1

Rhiant: Noa, mae Gethin isio chwarae efo ti.

Noa: Dw i'n brysur.

Rhiant: Mae o isio chwarae efo'r car coch.

Noa: Na, fy nghar i ydy o.

Rhiant: Be am y trêñ?

Noa: Na, fy nhrêñ i ydy o.

Rhiant: Ydy o'n medru chwarae efo tedi?

Noa: Nac ydy. Fy nhedi i ydy o.

Rhiant: lawn, dw i'n mynd i chwarae efo Gethin. Tyrd yma Gethin bach. Wyt ti isio cwtsh?

Noa: Na, paid! Fy mrawd i ydy o!
Dw i isio chwarae efo fo.
Dw i ddim yn brysur rŵan.

Rhiant: Da iawn Noa. Hogyn da.

Ymarfer - arddodiaid (prepositions)

Choose the correct arddodiaid to fill in the blanks. Then, write your own sentences using arddodiaid.

yn

dan

wrth

ar

Mae'r mat _____ y llawr. Mae'r gadair _____ y bwrdd.

Mae'r teganau _____ y bocs. Mae'r postmon _____ y drws.

1

.....

2

.....

3

.....

4

.....

Ymarfer - y treiglad trwynol

Work with your partner to fill in the blanks using the treiglad trwynol. Then, practise asking and responding to the questions.

Lle mae'r plant?

Mae fy mhlant i yn y car.

Lle mae'r car?

Mae fy _____ i yn y garej yn ymyl y tŷ.

Lle mae'r tŷ?

Mae fy _____ i yn y pentref.

Lle mae'r pentref?

Mae fy _____ i yn ymyl Llanelwy.

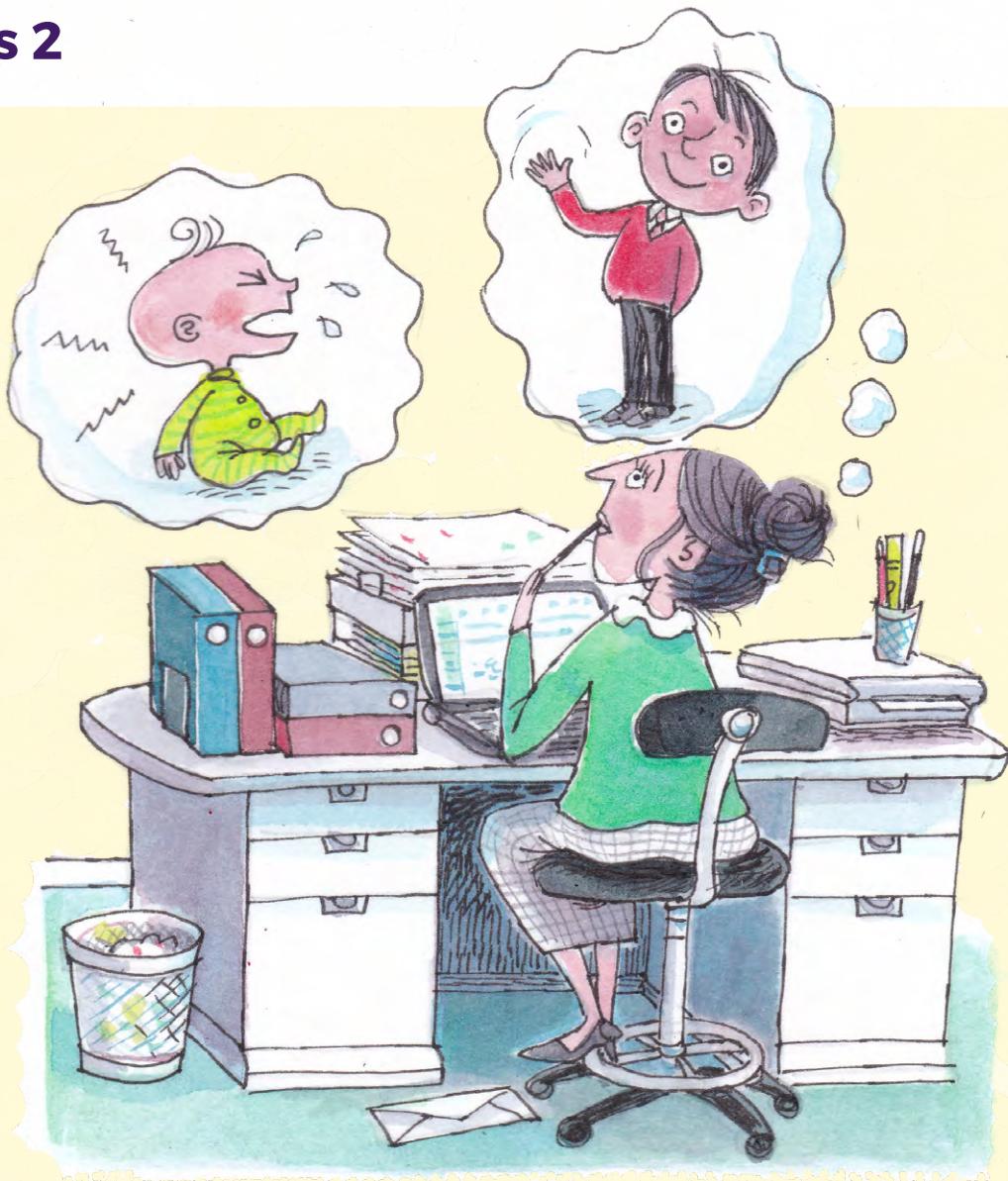
Lle mae Llanelwy?
[Dyffryn Clwyd]

Mae Llanelwy yn _____.

Lle mae Dyffryn Clwyd?
[gogledd Cymru]

Mae Dyffryn Clwyd yn _____.

Sgwrs 2

Non: Helô, sut wyt ti Linda?

Linda: lawn, ond wedi blino! Mi es i'n ôl i'r gwaith heddiw ar ôl fy nghyfnod mamolaeth.

Non: O, sut aeth hi?

Linda: Wel, roedd 'na lawer o waith ar fy nesg ond mi ges i groeso cynnes ac roedd hi'n neis gweld pawb.

Non: Da iawn. Sut oedd y plant?

Linda: Roedd y plant yn iawn. Roedd Marged, y babi, yn crio tipyn bach yn y feithrinfa ond roedd

hi'n iawn yn y p'nawn. Mae Robin, fy mab, yn hoffi mynd i'r ysgol felly doedd 'na ddim problem.

Non: Wyt ti'n gwneud rhywbeth heno?

Linda: Nac ydw, diolch byth. Mae Beth, fy mhartner, yn coginio swper i ni. Wedyn, bath a gwely cynnar – i'r plant ac i mi!

Non: Syniad da. Hwyl rŵan!

Linda: Hwyl!

UNED 20

Dy / Eich Geirfa

braich (breichiau) – arm(s)

ceg(au) – mouth

coes(au) – leg(s)

Llaw (dwylo) – hand(s)

sedd(au/i) – seat(s)

ysgwydd(au) – shoulder(s)

bol(iau) – belly (bellies)

Ilwyfan (Ilwyfannau) – stage(s)

poced(i) – pocket(s)

trwyn(au) – trwyn(au)

Mwynhewch! – Enjoy!

y blaen – *the front*

Syniad da!

Tric a Chlic

Tric a Chlic is an innovative literacy scheme used in schools throughout Wales to teach young children to read and write yn Gymraeg. As well as traditional resources such as books and flash cards, Tric a Chlic has many interactive activities and games to engage young learners.

Dach chi hefyd yn medru defnyddio Tric a Chlic adre. A support pack for parents has been developed, as well as a free app.

Visit <https://peniarth.cymru/en/>
for more information, or follow
@TricaChlic on Facebook and Twitter.

Cân: Pen, ysgwyddau, coesau, traed.

This is the Welsh version of 'Heads, shoulders knees and toes', but we sing about slightly different body parts yn Gymraeg (see below). Your child will learn this song in Cylch or school.

Pen, ysgwyddau, coesau, traed, coesau, traed x2

Head, shoulders, legs, feet, legs, feet

Llygaid, clustiau, trwyn a cheg

Eyes, ears, nose and mouth

Pen, ysgwyddau, coesau, traed, coesau, traed

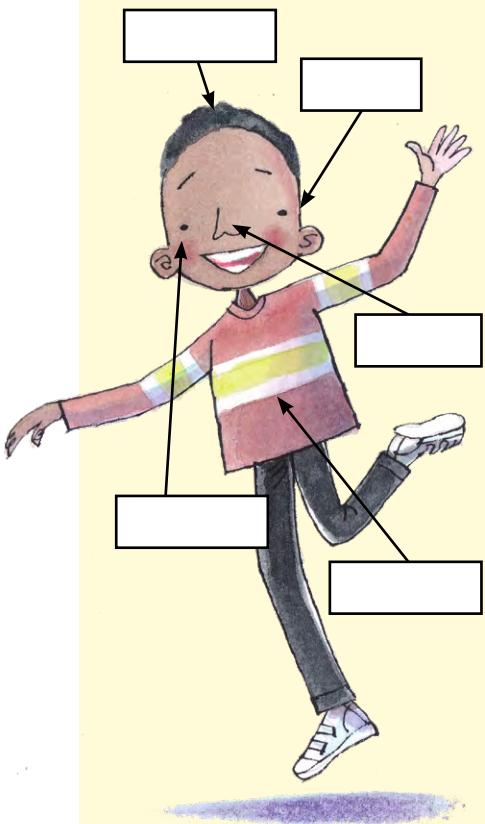
Here is the Caru Canu version of the song:

<https://www.youtube.com/watch?v=3RwgAYVntUg>

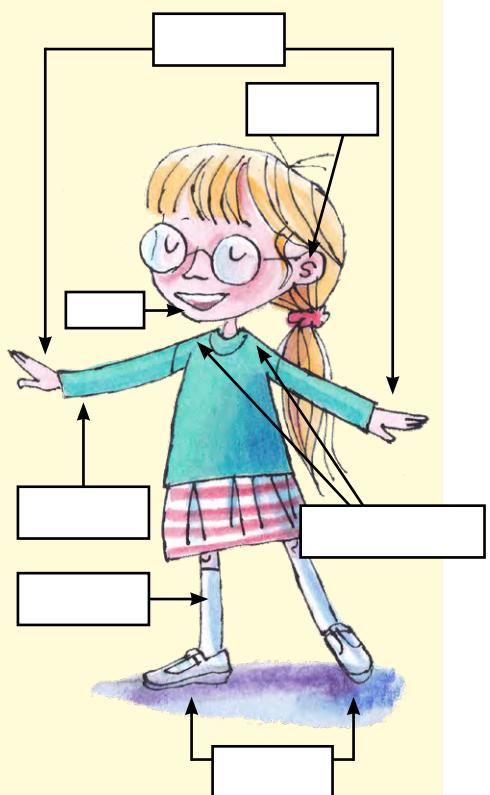
Tasg – Y Corff

Efo'ch plentyn, name the body parts yn Gymraeg. Most Welsh words for body parts are feminine nouns.

To help you learn which body parts are feminine and which are masculine, you will label the girl with the feminine nouns and the boy with the masculine nouns.

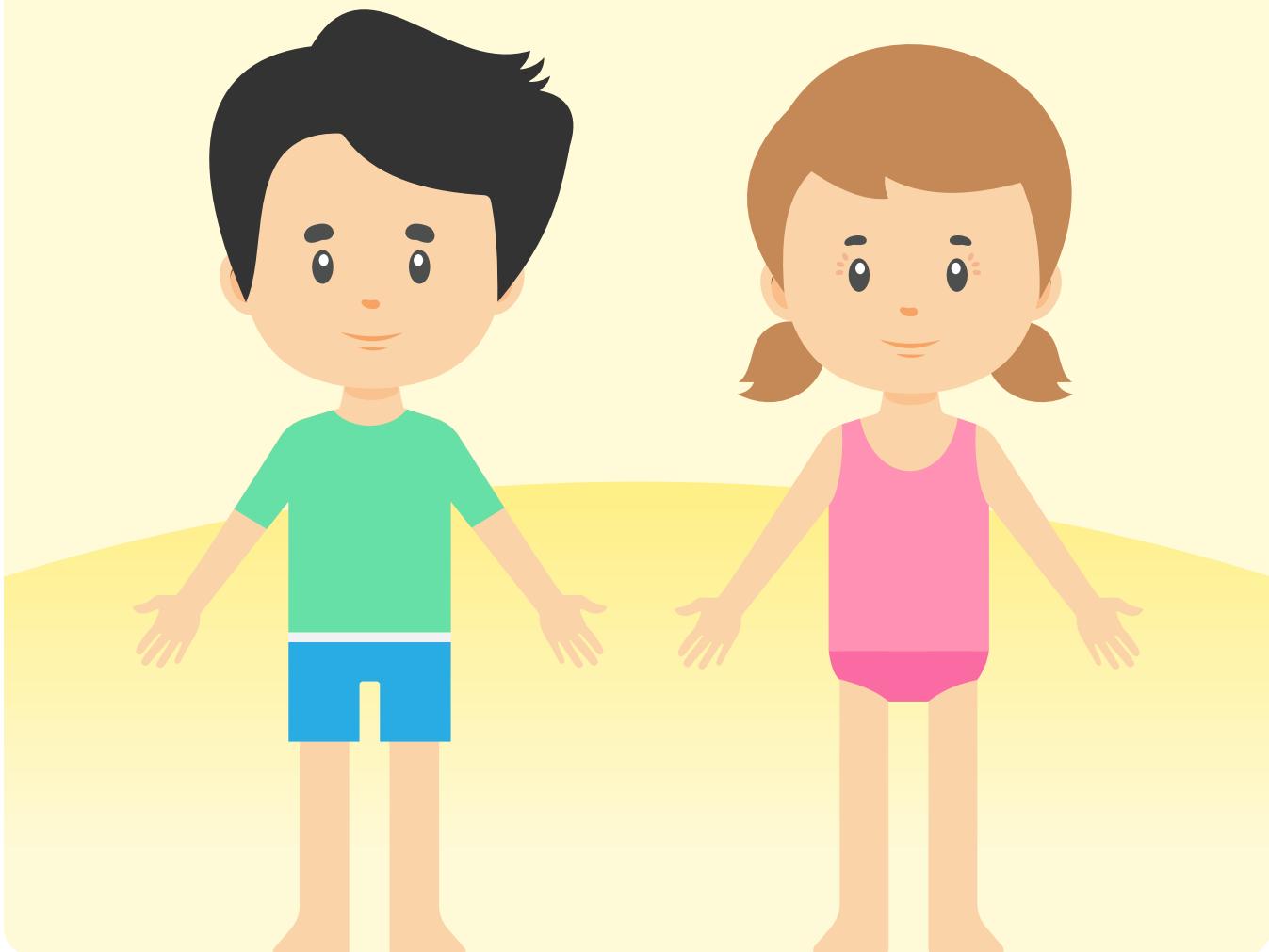
*You'll notice that most body parts have the -au plural ending, but remember that more than one 'llaw' is 'dwylo' and more than one 'troed' is 'traed'.

Tasg – Y Corff

Efo'ch partner, practise asking and answering these questions, which use the treiglad meddal and treiglad trwynol. After some practice, try not to look at the answers when responding. You can also ask these questions to your child, to teach the body parts yn Gymraeg.

Pen	Lle mae dy ben di?	Dyma fy mhen i.
Gwallt	Lle mae dy wallt di?	Dyma fy ngwallt i.
Trwyn	Lle mae dy drwyn di?	Dyma fy nhrwyn i.
Ceg	Lle mae dy geg di?	Dyma fy ngheg i.
Dannedd	Lle mae dy ddannedd di?	Dyma fy nannedd i.
Breichiau	Lle mae dy freichiau di?	Dyma fy mreichiau i.
Bol	Lle mae dy fol di?	Dyma fy mol i.
Coesau	Lle mae dy goesau?	Dyma fy nghoesau i .
Traed	Lle mae dy draed?	Dyma fy nhraed i.

Sgwrs - Yng nghyngerdd yr ysgol

- Athro:** Noswaith dda, croeso i'r cyngerdd. Ga i eich tocyn chi os gwelwch chi'n dda?
- Rhiant:** Wrth gwrs ... o na, lle mae o? Dydy o ddim yn fy mag. O, dyma fo yn fy mhoced – diolch byth! Dyma chi.
- Athro:** Diolch yn fawr.
- Rhiant:** Lle dw i'n medru eistedd? Oes 'na le yn y blaen, yn ymyl y llwyfan?
- Athro:** Oes, mae 'na un sedd yn y blaen.
- Rhiant:** Da iawn, dw i isio gweld fy mhlentyn yn dda. Mae hi'n caru canu!
- Athro:** Rhiant Ceri dach chi, ia?
- Rhiant:** Ia.
- Athro:** Wrth gwrs. Wel ydy, mae Ceri'n mwynhau canu ac mae hi'n medru canu'n dda iawn. Mwynhewch y cyngerdd!
- Rhiant:** Diolch yn fawr.

UNED 21

Dewch yma!

Geirfa

padell(au) ffrio – *frying pan(s)*

powlen(ni) – *bowl(s)*

rysáit – *recipe*

cymysgu – *to mix*

ffrio – *to fry*

tylino – *to knead*

ychwanegu – *to add*

hyd at – *up to*

llond llwy de / llond llwy fwrdd
– *teaspoonful / tablespoonful*

blawd – *flour*

burum – *yeast*

cwpanaid (cwpaneidiau) – *cupful(s)*

lliain (llieiniau) – *towel(s)*

olew olewydd – *olive oil*

siâp (siapiau) – *shapes*

sŵn (synau) – *noise(s)*

toes – *dough*

peryglus – *dangerous*

syml – *simple*

Syniad da!

Coginio yn Gymraeg

Coginio is a great activity for children of all ages – despite the mess! As well as developing your child's life skills, coginio develops their understanding of nutrition and healthy eating, and may even encourage fussy eaters to try bwyd newydd!

The next time you cook with your child, why not do so yn Gymraeg? Use the commands learnt in Uned 21 to help and encourage your little one. You could also use a llyfr coginio Cymraeg for inspiration. Many llyfrau coginio Cymraeg have been published in recent years to cater for all tastes and abilities. Why not have a look in your local siop Gymraeg? Alternatively, visit: http://www.gwales.com/search_advanced/?sf_new_search=2&sf_category=WBD105&tsid=5

Cân: Golchi dwylo

*Before doing any coginio, it's important to wash our hands of course.
This song by Ffalala shows us how it's done!*

Golchi dwylo

Dyma'r ffordd i olchi dwylo
A'u cadw nhw yn lân
Dyma'r ffordd i sychu dwylo

*This is how to wash hands
And keep them clean
This is how to dry hands*

Watch the video here:

<https://www.youtube.com/watch?v=JWgPwDCtbjQ>

Ffalala have lots of other great songs for little ones on their YouTube channel.
Why not subscribe today?

Sgwrs

Rhiant: Iwan, paid â chwarae efo hwnna.

Iwan: Pam?

Rhiant: Mae o'n beryglus.

Iwan: lawn.

Rhiant: Iwan, paid â bwyta hwnna.

Iwan: Pam?

Rhiant: Mae o'n ych a fi... ac Iwan?

Iwan: Ia?

Rhiant: Paid ag agor y drws.

Iwan: Dw i isio mynd allan.

Rhiant: Na, Iwan. Mae hi'n rhy oer.... o, Iwan?

Iwan: Ia?

Rhiant: Paid â gwneud sŵn.

Iwan: Pam?

Rhiant: Mae'r babi'n cysgu... Iwan?

Iwan: Be rŵan?

Rhiant: Wyt ti isio bisged?

Iwan: Oes, plîs.

Rhiant: Tyrd yma, cariad. Rwyd ti'n hogyn da.

Ymarfer

Efo partner, *take turns to ask the questions and respond.*

After some practice, try to answer without reading the responses.

Ga i ddiod? lawn, dos i'r gegin.

Ga i gwtsh? Wrth gwrs, tyrd yma.

Ga i wylia'r teledu? lawn, dos i'r lolfa.

Ga i bres poced? Gwna dy waith cartref!

Ga i frecwast? Coda o'r gwely!

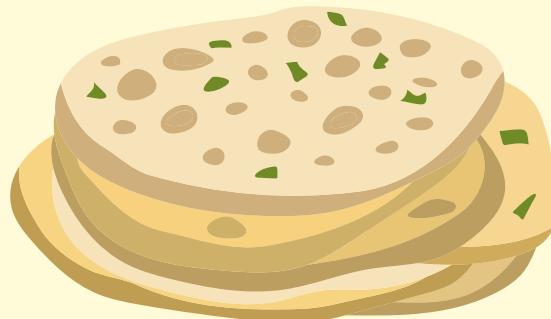

Rysáit

Bara fflat ffantastig Lisa Fearne

Dyma rysáit syml i chi a'r plant.

- 3 cwpanaid o flawd
- 2 llond llwy fwrdd o olew olewydd
- 300ml-400ml o ddŵr
- 1 llond llwy de o halen
- 1 llond llwy de o furum sych
- Cymysgwch y blawd, y burum a'r halen mewn powlen fawr. Ychwanegwch ddigon o ddŵr i wneud toes meddal iawn. Tylinwch y toes am tua 5 munud. Wedyn, rhowch y toes mewn powlen. Rhowch liain sychu llestri dros y bowlen.
- Rhowch y toes mewn lle cynnes i godi am hyd at awr. Wedyn, gwnewch siapiau bach fflat efo'r toes. Ffriwch nhw mewn padell ffrio am tua 4 munud bob ochr.

Mae'r rysáit yma yn y llyfr coginio Cymraeg a Saesneg *Dathlu / Celebrate* gan Lisa Fearn (Gwasg Gomer 2018).

© Diolch Gwasg Gomer for permission to use and adapt this recipe.

UNED 22

Yn y gwaith

Geirfa

gwisg ysgol – school uniform

pêl-fasged – basketball

sgarff(iau) – scarf (scarves)

gwobrwyd – to award, to give a prize.

achos da – good cause

Plant Mewn Angen – Children in Need

crys – shirt

crys chwys – sweatshirt

crys polo – polo shirt

trowsus(au) – trousers

Syniad da!

Siart Gwobrwyd Cymraeg

Many parents use some kind of reward system for good behaviour with their children. Now that you know a lot of Cymraeg, dach chi'n medru gwneud siart gwobrwyd (reward chart) Cymraeg. Dyma syniadau i chi:

★	Tacluso fy ystafell wely	Bwyta bwyd newydd	Gwneud fy ngwaith cartref	Helpu yn y tŷ	Gwisgo heb help
Dydd Llun					
Dydd Mawrth					
Dydd Mercher					
Dydd Iau					
Dydd Gwener					
Dydd Sadwrn					
Dydd Sul					

Cân: Pawb i Wisgo (Everyone Wear)

This song is sung to the tune of Here We Go Round The Mulberry Bush

Pawb i wisgo cot a het,
Cot a het, cot a het;
Pawb i wisgo cot a het,
Mae hi'n oer!

Pawb i wisgo sgidiau glaw,
Sgidiau glaw, sgidiau glaw;
Pawb i wisgo sgidiau glaw,
Mae hi'n wlyb!

Pawb i wisgo sbectol haul,
Sbectol haul, sbectol haul;
Pawb i wisgo sbectol haul,
Mae hi'n heulog!

Pawb i wisgo cot a sgarff,
Cot a sgarff, cot a sgarff;
Pawb i wisgo cot a sgarff,
Mae hi'n wyntog!

Ymarfer

Efo partner

Gwisga dy drowsus.	Dw i'n gwisgo fy nhrowsus.
Gwisga dy grys.	Dw i'n gwisgo fy nghrys.
Gwisga dy got.	Dw i'n gwisgo fy nghot.
Gwisga dy fenig.	Dw i'n gwisgo fy menig.
Gwisga dy fag.	Dw i'n gwisgo fy mag.

lawn – ffwrdd â ni!

Sgwrs – Plant Mewn Angen

Plentyn: Dad, mae diwrnod Plant Mewn Angen fory. Ga i bres?

Tad: Cei, cariad. Faint wyt ti isio?

Plentyn: Wel, dan ni ddim yn gwisgo gwisg ysgol fory felly dan ni'n talu punt i'r athrawon.

Tad: lawn.

Plentyn: Hefyd, mi fydd 'na gacennau a bisgedi Pudsey ar werth. Felly, ga i

bum punt?

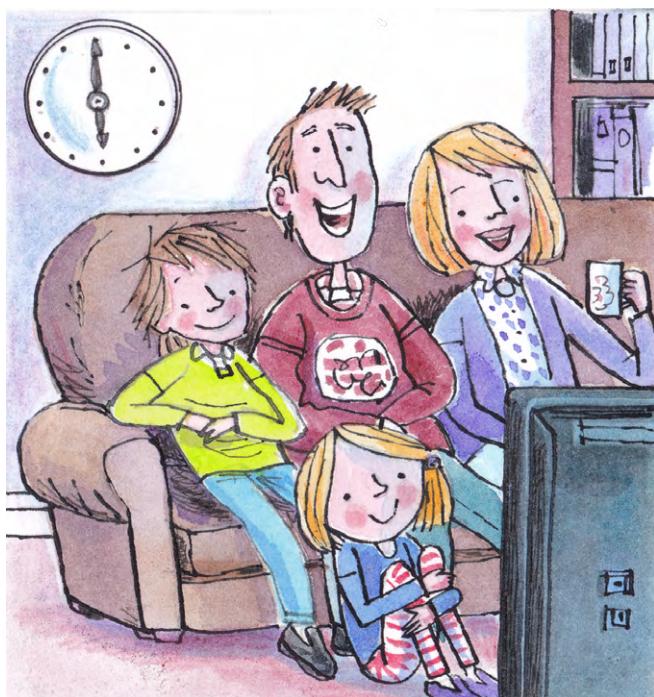
Tad: Cei siŵr. Mae'n achos da. Ond...

Plentyn: Ond be?

Tad: Ond, dw i'n mynd i roi deg punt i ti achos dw i isio cacennau a bisgedi hefyd!

Plentyn: Grêt! Diolch, Dad.

Dydd Sadwrn Aled

Look at the pictures above and answer the questions in words.

Faint o'r gloch mae Aled yn deffro?

Faint o'r gloch mae Aled yn chwarae pêl-fasged?

Faint o'r gloch mae Aled yn bwyta cinio?

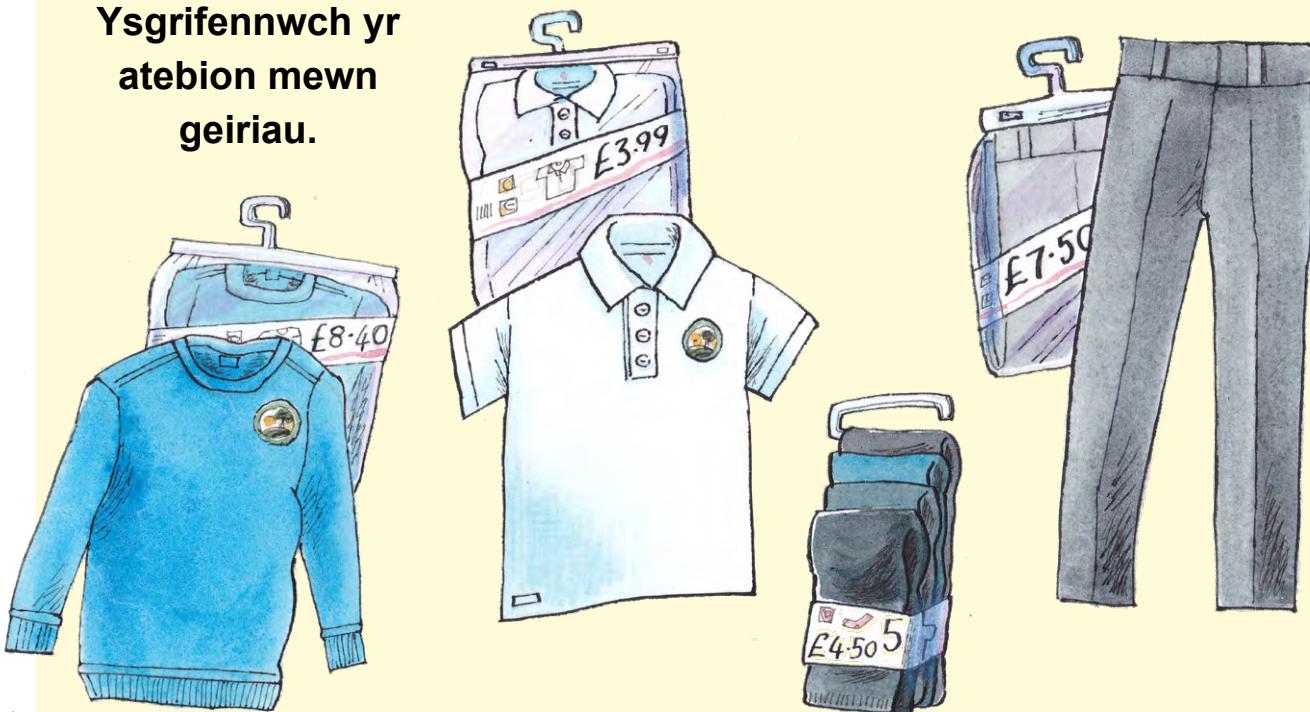
Faint o'r gloch mae Aled yn gwylio ffilm?

Siaradwch efo'ch partner

- Faint ydy oed dy blentyn di / dy blant di?
- Lle mae'r plant yn mynd i'r ysgol?
- Pwy sy'n dysgu'r plant?
- Sgynnoch chi anifail anwes?
- Lle fyddwch chi'n mynd am dro dros y penwythnos?
- Pwy sy'n coginio yn eich tŷ chi?
- Ydy'r plant yn cysgu'n dda?
- Faint o'r gloch wnest ti godi bore 'ma?
- Sut oedd y tywydd ddoe?
- Be fyddi di'n wneud heno?
- Dach chi'n hoffi chwarae gemau bwrdd?
- Be mae'r plant yn hoffi ar y teledu?

Prynu gwisg ysgol

Ysgrifennwch yr
atebion mewn
geiriau.

Faint ydy'r trowsus?

Faint ydy'r crys chwys?

Faint ydy'r sanau?

Faint ydy'r crys polo?

Faint ydy'r wisg
ysgol i gyd?

Rhaid i mi Geirfa

llofnodi – *to sign*

canu'r gloch – *to ring the bell*

erbyn – *by*

Syniad da!

Apiau Selog

Selog (which translates as ‘cute’ in north Wales) is a little dragon created by Menter Iaith Môn to help families use Cymraeg yn y cartref. Selog apps are a great way to practise your Cymraeg efo'r plant and support your child's learning. Mae 'na bump ap Selog ar gael:

Hoff Ganeuon Selog (favourite songs):

<https://apps.apple.com/us/app/hoff-ganeuon-selog/id1255630346>

Canu Selog:

<https://apps.apple.com/us/app/canu-selog-2/id1481461214>

Ioga

<https://apps.apple.com/us/app/ioga-selog/id1481194902>

Darllen

<https://apps.apple.com/us/app/hoff-lyfrau-selog/id1255894814>

Ymarfer corff

<https://apps.apple.com/gb/app/symud-selog/id1489737940>

Cân: Dau Gi Bach

This is one of the most popular Welsh nursery rhymes.

Its simple tune and lyrics are very easy to learn.

Dau gi bach yn mynd i'r coed
Esgid newydd am bob troed
Dau gi bach yn dŵad adre
Wedi colli un o'u sgidiau
Dau gi bach

*Two little dogs go to the woods
With new shoes on each foot
Two little dogs come home
With one shoe missing
Two little dogs*

- ▶ Gwyliwch fersiwn Caru Canu yma: <https://www.youtube.com/watch?v=WVx7d8MKQc4>
- ▶ Dysgwch Dau Gi Bach efo Matt Johnson yma: <https://www.youtube.com/watch?v=oHaQ5XYZvGs>

Sgwrs - Yn y tŷ

Plentyn: Ga i chwarae Minecraft efo Lleucu heno?

Rhiant: Sgen ti waith cartref?

Plentyn: Ym... oes...mae gen i dipyn bach.

Rhiant: Wel, rhaid i ti wneud dy waith cartref cyn chwarae Minecraft.

Plentyn: lawn.

Rhiant: Hefyd, rhaid i ti ymarfer y gitâr.

Plentyn: Oes rhaid i mi?

Rhiant: Oes, wrth gwrs. Wyt ti'n

cofio? Mae gen ti wers yn yr ysgol yfory. Rhaid i ti ymarfer neu fydd Mr Price ddim yn hapus!

Plentyn: lawn.

Rhiant: Wel?

Plentyn: Wel be?

Rhiant: Paid ag eistedd fan hyn. Dos i wneud dy waith cartref ac ymarfer y gitâr neu fydd dim amser i chwarae Minecraft!

Plentyn: lawn, iawn, dw i'n mynd.

Be mae'n rhaid i'ch teulu chi wneud penwythnos yma?

Siaradwch efo'ch partner yn defnyddio...

rhaid i mi / rhaid i ni / rhaid i Sam / rhaid iddo fo / rhaid iddi hi / rhaid iddyn nhw.

Oes rhaid i chi wneud rhai o'r pethau yma?

- Mynd â'r plant i barti.
- Helpu'r plant i wneud gwaith cartref.
- Mynd i weld teulu.
- Mynd â'r plant i wneud chwaraeon.
- Tacluso.
- Llnau'r ty.
- Golchi dillad.
- Newid y gwelyau.
- Golchi'r car.
- Mynd i'r llyfrgell.
- Gwneud cinio dydd Sul.

Sgwrs – Yn yr ysgol

Derbynnydd: Bore da, Ysgol Bryn Castell.

Rhiant: Bore da. Marian Jones, mam Anwen Jones o'r dosbarth Meithrin yma. Rhaid i mi gasglu Anwen yn gynnar heddiw. Mae gynni hi apwyntiad deintydd.

Derbynnydd: lawn, dim problem. Faint o'r gloch?

Rhiant: Mae'r apwyntiad am dri o'r gloch felly mi fydda i'n dŵad i'r ysgol erbyn hanner awr wedi dau.

Derbynnydd: lawn. Dach chi'n gwybod be i wneud? Dach chi wedi casglu Anwen yn gynnar o'r blaen?

Rhiant: Naddo.

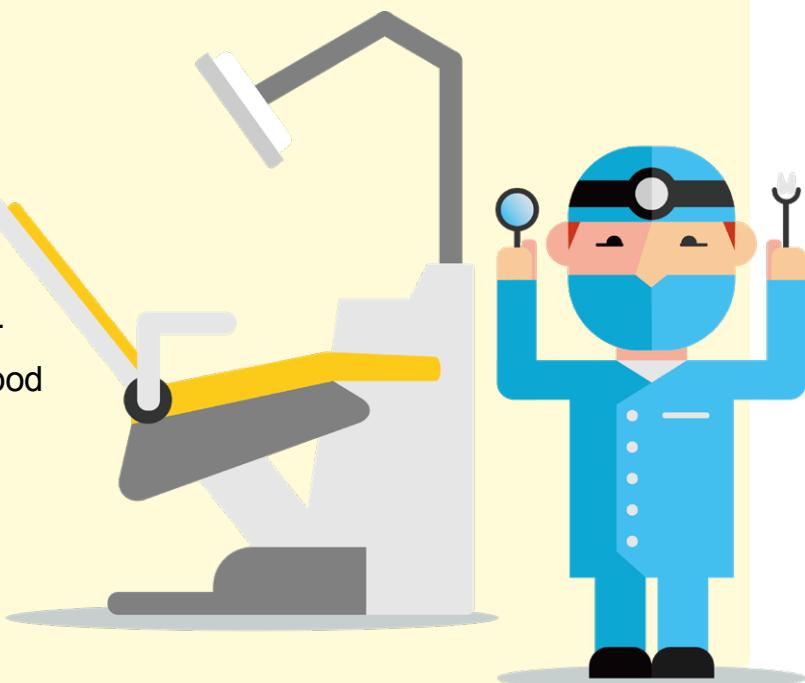
Derbynnydd: Wel, rhaid i chi

ganu'r gloch. Wedyn rhaid i chi ddŵad i'r swyddfa a llofnodi'r llyfr.

Rhiant: lawn, dw i'n dallt. Diolch.

Derbynnydd: Mi wela i chi wedyn.

Rhiant: Hwyl!

Edrychwr ar y lluniau. Be mae'n rhaid i'r plant wneud?

**Answer in full sentences, using the correct form of 'i' (iddo fo / iddi hi etc).
The first one has been done for you.**

Rhaid iddo fo wisgo cot law.

Rhaid

Rhaid

Rhaid

Cyn ac ar ôl

Geirfa

ras(y)s – race(s)

crafu – to scrape, to scratch

chwydu – to vomit

edrych ar ôl – to look after

gwerth y byd – priceless, worth their weight in gold

wedi blino'n lân – very tired, totally shattered

bygi(s) – buggy(buggies)

bywyd(au) – life (lives)

cilometr(au) – kilometre(s)

Syniad da!

Chwarae gemau yn Gymraeg

If you're stuck in the car with the children or trying to pass the time without toys or gadgets, it's good to have a repertoire of games to keep everyone entertained.

Be am chwarae yn Gymraeg? Dyma syniadau:

- **Dw i'n gweld efo fy llygad bach i...** **rhywbeth yn dechrau efo ...**

I spy with my little eye... something beginning with ...

- **Cuddio Hide and seek**

"Dw i'n cyfri i dduau ddeg."

"I'm counting to twenty."

"Barod neu beidio, dyma fi'n dŵad!"

"Ready or not, here I come!"

Lle wyt ti?

Lle dach chi?

"Dyma fi!"

- **Be dw i?**

Take turns with your child to describe an animal yn Gymraeg, er enghraifft:

"Dw i'n byw ar y fferm. Dw i'n dweud "mŵ"." "Buwch wyt ti?" "Ia!"

Soon you'll be able to describe famous people and ask more complicated questions yn Gymraeg.

- *With older children, you can try to make a chain of words yn Gymraeg (or a mix of Welsh and English until you have a broader vocabulary). You must think of a word beginning with the final letter of the last word, er enghraifft:*

bwyd → deinosor → rysáit → tatws → selsig → glaw → wal → lolfa → adeiladwr

Cân: Brest Pen Coed

This is a great song to pass the time on a long car journey. After the first time, you have to miss out some words, as shown below. Don't forget the arm movements!

Awn am dro i Frest Pen Coed,
 Awn am dro i Frest Pen Coed,
 Dyna'r lle difyrraf y bûm i ynddo erioed,
 Awn am dro i Frest Pen Coed
 Awn am dro i _____ Pen Coed,
 awn am dro i _____ Pen Coed,
 Dyna'r lle difyrraf y bûm i ynddo erioed,
 Awn am dro i _____ Pen Coed

Awn am dro i _____ Coed,
 awn am dro i _____ Coed,
 Dyna'r lle difyrraf y bûm i ynddo erioed,
 Awn am dro i _____ Coed

Awn am dro i _____ ,
 awn am dro i _____ ,
 Dyna'r lle difyrraf y bûm i ynddo erioed,
 Awn am dro i _____

Let's go for a walk to Brest Pen Coed

It's the most pleasant place I've ever been

Awn am dro...

1. i Frest

2. pen

3. coed

4. Dyna'r lle
difyrraf y bûm i
ynddo erioed

 <https://www.youtube.com/watch?v=DMobjj23eKw>

This song can be found on the classic children's album, Cwm-Rhyd-y-Rhosyn. Visit sainwales.com/ for more information.

Sgwrs - yn y gwaith

Rheolwr: O'r diwedd! Rwyd ti'n hwyr iawn!

Lyn: Sori! Dw i wedi cael amser ofnadwy bore 'ma.

Rheolwr: Be wnaeth ddigwydd?

Lyn: Wel, roedd Noa yn sâl bore 'ma. Mi wnaeth o chwydu yn y gwely. Felly, cyn gwneud unrhyw beth arall roedd rhaid iddo fo gael bath.

Rheolwr: O.

Lyn: Wedyn, ar ôl iddo fo gael bath roedd rhaid i mi olchi'r pyjamas a'r dillad gwely.

Rheolwr: Dw i'n dallt.

Lyn: Ar ôl golchi popeth, roedd rhaid i mi ffonio fy Mam.

Rheolwr: Pam?

Lyn: Achos doedd Noa ddim yn medru mynd i'r ysgol. Felly, roedd rhaid i Mam ddŵad i'r tŷ i edrych ar ôl Noa.

Rheolwr: Dw i'n gweld.

Lyn: Cyn i Mam gyrraedd roedd rhaid i mi wneud brecwast i Lois. Ar ôl iddi hi gael brecwast, roedd rhaid i mi helpu Lois i wisgo. Ar ôl i Mam gyrraedd, es i â Lois i'r car... ond roedd rhew dros y ffenestri i gyd! Felly, roedd rhaid i mi gychwyn y car a chrafu'r ffenestri. Wedyn, cyn dŵad i'r gwaith, roedd rhaid i mi fynd â Lois i'r ysgol. Roedd y traffig yn ofnadwy...

Rheolwr: Lyn, rwyd ti yma rŵan. Does 'na ddim ots. Wyt ti isio coffi?

Lyn: Oes, plîs. Coffi cryf efo llefrith a dau siwgr.

Rheolwr: Ar y ffordd...

Be oedd rhaid i Lyn wneud cyn iddi hi gyrraedd y gwaith?

Efo'ch partner, ysgrifennwch dri pheth roedd rhaid iddi hi wneud.

1.

2.

3.

Ond dyn ydy Lyn. Ysgrifennwch dri pheth arall roedd rhaid iddo fo wneud.

1.

2.

3.

Sgwrs

Jo: Cyn i mi gael y plant, ro'n i'n rhedeg marathons.

Mal: Oeddet ti?

Jo: O'n. Ro'n i'n ffit iawn. Mae'n anodd nawr. Does 'na ddim amser i redeg yn bell. Ond dw i wedi dechrau rhedeg tipyn bach – efo'r bygi! Dw i isio gwneud ras deg cilomedr ar ôl y Nadolig.

Mal: Da iawn ti. Mae 'na lawer o bethau wedi newid i mi hefyd. Cyn i ni gael y plant, ro'n i a fy mhartner

yn mynd allan bob penwythnos. Ond rŵan, dw i'n syrthio i gysgu ar y soffa cyn naw o'r gloch ar nos Wener! Dw i wedi blino'n lân!

Jo: Dw i wedi blino drwy'r amser hefyd. Cyn i mi gael y plant, ro'n i'n darllen llawer o lyfrau ond rŵan dw i'n darllen Facebook ac yn edrych ar Peppa ar y teledu efo'r plant.

Mal: Mae bywyd wedi newid – ond dw i'n hapus iawn.

Jo: A fi. Mae'r plant werth y byd.

Newidiwch y geiriau sy wedi'u tanlinellu./Change the words which have been underlined.

Siaradwch

Efo'ch partner, siaradwch am:

- eich bywyd **cyn i chi** gael plant, ac **ar ôl i chi** gael plant
- be mae eich plentyn/plant yn wneud yn y bore cyn iddo fo/iddi hi/iddyn nhw

fynd i'r ysgol

- be mae eich plentyn/plant yn wneud ar ôl iddo fo/iddi hi/iddyn nhw ddwâd adre o'r ysgol

UNED 25

Mae 'na fwyd yn y caffi

Geirfa

blanced(i) – *blanket(s)*

cyllell (cyllyll) – *knife (knives)*

fforc (ffyrc) – *fork(s)*

soser(i) – *saucer(s)*

cadair uchel (cadeiriau uchel)
– *high chair(s)*

dillad sbâr – *spare clothes*

gosod y bwrdd – *to set the table*

bathodyn(nau) – *badge(s)*

bib(iau) – *bib(s)*

oedolyn (oedolion) – *adult(s)*

plât (platau) – *plate(s)*

tebot(au) – *teapot(s)*

weips – *wipes*

Syniad da!

Siarad Cymraeg yn y caffi

For many parents with young children, mynd i'r caffi is a regular occurrence. It's a chance to recharge the batteries, socialise with other parents and give your little ones a treat. But it could also be a chance for you to practise your Welsh. The next time you're in a cafe, keep an eye out for the Bathodyn Iaith Gwaith (Work Language Badge) worn by Welsh speakers or learners. You might be surprised – there are Welsh-speaking waiters and waitresses all over Wales! Many Menterau Iaith also run their own cafes, with Welsh-speaking staff and bilingual menus. Ewch amdani!

Cân: Rhowch y lliain ar y bwrdd

This song is sung to the tune of Polly Put the Kettle On

Rhowch y lliain ar y bwrdd X4
I ni gael te.

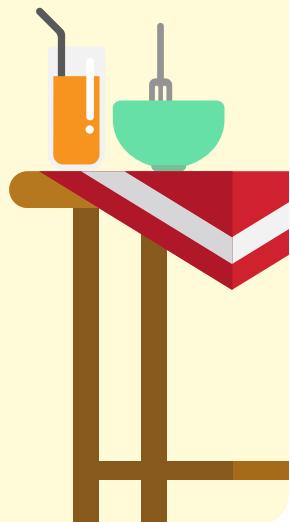
*Put the [table]cloth on the table,
For us to have tea.*

In the next verses, use the same pattern with the following items:

Rhowch y tebot ar y bwrdd...
Rhowch y cwpan ar y bwrdd...
Rhowch y soser ar y bwrdd...
Rhowch y plât ar y bwrdd...
Rhowch y fforc ar y bwrdd...
Rhowch y gyllell ar y bwrdd...
Rhowch y llwy ar y bwrdd...

*Put the teapot on the table
Put the cup on the table
Put the saucer on the table
Put the plate on the table
Put the fork on the table
Put the knife on the table
Put the spoon on the table*

Why not have a te prynhawn with your child yn Gymraeg?

Sgwrs - Yn y caffi

A: Prynhawn da, croeso i
Gaffi'r Goedwig.

B: Ga i fwrrd i ddau,
plîs? Un oedolyn ac un
plentyn bach.

A: Wrth gwrs. Dewch i
eistedd fan hyn, yn ymyl y
ffenestr.

B: Diolch. Sgynnoch chi
gadair uchel?

A: Oes – dyma chi. Dach
chi isio bwydlen plant?

B: Oes, os gwelwch yn
dda. Diolch.

A: Mae 'na bethau lliwio
i'r un bach fan hyn hefyd.

B: Diolch, mae o'n hoffi
lliwio.

A: Dach chi isio archebu
diod rŵan?

B: Iawn. Latte i mi, os
gwelwch yn dda.

A: ...Ac i'r hogyn bach?

B: Dim diolch. Mae o'n
iawn. Mae gynno fo
gwpan.

A: Iawn. Mi fydda i'n ôl

cyn bo hir.

B: Diolch... un peth
arall... lle mae'r tŷ bach?

A: Lawr fanna, wedyn
trowch i'r chwith.

B: Diolch. Oes 'na le
newid clwt yno?

A: Oes.

B: Gwych, diolch yn fawr.

**Be sy yn y bag?
Labelwch y llun efo'ch partner.**

cwpan

cewynnau

mat newid

weips

dillad sbâr

bib

cyllell

bocs bwyd

llwy

fforc

blanced

tegan

Wedyn, efo'ch partner, deudwch be sy yn y bag, e.e. Mae 'na gwpan yn y bag.

UNED 26

Ei/Ein/Eu

Geirfa

berfa (berfâu) – wheelbarrow(s)

gwenynen (gwenyn) – bee(s)

lawnt(iau) – lawn(s)

malwen (malwod) – snail(s)

rhaw(iau) – spade(s)

dyfrio – to water

gwahanu – to separate

plannu – to plant

pwll padlo – paddling pool

can dŵr (cニアu dŵr) – watering can(s)

pry cop (pryfed cop) – spider(s)

dant y llew – dandelion(s)

hedyn (hadau) – seed(s)

llygad y dydd (llygaid y dydd) – daisy (daisies)

mwydyn (mwydod) – worm(s)

pili-pala (pili-palod) – butterfly (butterflies)

planhigyn (planhigion) – plant(s)

pot(iau) – pot(s)

pridd – soil, earth

rhosyn (rhosod) – rose(s)

trampolin (trampolinau) – trampoline(s)

sbeislyd – spicy

Syniad da! - Ein gardd

Young children love spending time yn yr ardd, exploring their surroundings and discovering new plants and creatures. Even the most mundane garden worm can fascinate a young child for hours! As we all know, spending time outdoors is great for the physical and mental wellbeing of adults too.

Y tro nesaf dach chi yn yr ardd, be am siarad Cymraeg?
This unit contains useful vocabulary and phrases to help you.

Cân: Sylwi a Thawelu'r Meddwl Observing and Silencing the Mind Cyw

Since the Covid-19 pandemic, concerns have been raised about the mental wellbeing of children in an ever-changing world. This lovely song by Cyw talks about simple techniques to help children deal with stress and anxiety.

Mae pethau bach yn helpu, dw i'n addo i ti nawr,
Little things help, I promise you now,
Sylwi ar dy anadl a rhoi traed yn sownd i'r llawr
Notice your breath and plant your feet on the ground,
Anadlu'n ddwfn i mewn am dri
Breathe in deeply for three,
Ac allan eto, da iawn ti!
And out again, well done you!

<https://www.youtube.com/watch?v=2LDmK2JAA9I>

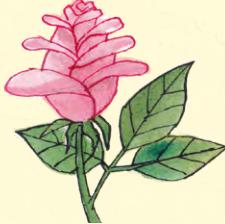
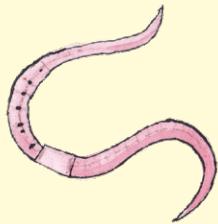

There is also an animation series on Cyw called Shwshaswyn to help children develop mindfulness techniques
<https://cyw.cymru/en/ymarferion-shwshaswyn/>

Yn yr ardd

Use the Geirfa section of Uned 26 to help you label y lluniau.

Sgwrs – Yn yr ardd

Plentyn: Be dan ni'n wneud yn gyntaf?

Rhiant: Rhaid i ni ddyfrio'r planhigion. Wyt ti'n medru helpu?

Plentyn: Iawn.

Rhiant: Dyma ti. Mae 'na ddŵr yn y can dŵr. Da iawn.

Plentyn: Be nesa?

Rhiant: Dan ni'n mynd i blannu hadau mewn potiau. Mae gynnon ni hadau tomatos a hadau pys.

Plentyn: Ga i roi'r hadau yn y pot?

Rhiant: Wrth gwrs. Dan ni'n rhoi pridd yn gyntaf. Wedyn yr hadau, wedyn pridd eto.

Plentyn: A dŵr?

Rhiant: Ia. Rhaid i ni ddyfrio'r hadau.

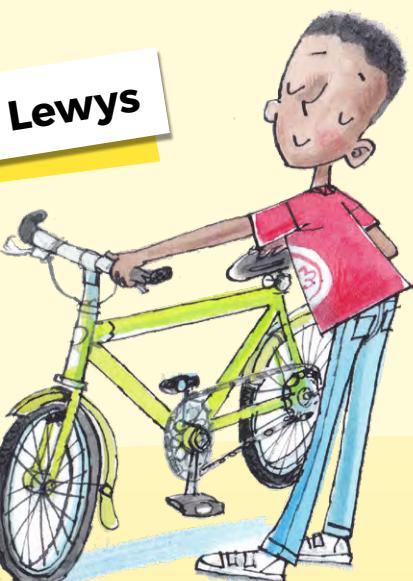
Plentyn: Dyna ni. Wedi gorffen.

Rhiant: Da iawn. Rwyd ti wedi gweithio'n galed.

Plentyn: Ydw. Ga i fisged, plîs?

Rhiant: Wrth gwrs.

Efo'ch partner, *fill in the gaps in the descriptions below using the correct mutations after ei. Then, try to describe the illustrations without reading the text.*

- Mae ei wallt o'n ddu
- Mae ei grys T o'n goch

- Mae ei gwallt hi'n frown
- Mae ei throwsus hi'n wyrdd

-
- Mae ei feic o'n wyrdd

-
- Mae ei hesgidiau hi'n ddu

Efo'ch partner, describe this illustration yn Gymraeg, using words from Geirfa Uned 26. Wedyn, talk about eich gardd chi.

- Oes 'na flodau yn eich gardd chi?
- Dach chi'n hoffi garddio?
- Dach chi'n tyfu llysiau?
- Be mae'r plant yn hoffi wneud yn yr ardd?

Sgwrs – Picnic y Cylch Meithrin

- A:** Mae dy ferch di'n bwyta'n dda!
- B:** Ydy, mae Nel yn bwyta popeth!
Ei hoff fwyd hi ydy brocoli!
- A:** Waw! Mae Carys, fy merch i,
yn ffyslyd. Dydy hi ddim yn hoffi
ffrwythau a llysiau.
- B:** Dw i'n siŵr bydd hi'n bwyta'n well
pan fydd hi'n ferch fawr.
- A:** Dw i ddim yn gwybod... mae ei thad
hi'n ffyslyd hefyd. Mae o'n hoffi bwyd

- plaen iawn. Dw i'n hoffi bwyd sbeislyd.
- B:** Mae amser bwyd yn anodd yn eich
tŷ chi, felly!
- A:** Wel, dim rŵan. Dan ni wedi
gwahanu felly dw i'n medru bwyta
unrhyw beth dw i isio. Dw i'n bwyta
cyrri bron bob nos! Ond, rhaid i
mi wneud bwyd gwahanol i Carys
hefyd. Gobeithio bydd hi'n hoffi
cyrri cyn bo hir!

Siaradwch efo'ch partner

- Be ydy eich hoff fwyd chi?
- Be ydy hoff fwyd eich plentyn/plant chi?
- Ydy'ch plentyn/ plant chi'n hoffi trio bwyd gwahanol?
- Dach chi i gyd yn bwyta yr un peth adre?

Pobol y Cwm

Geirfa

gêm fwrdd (gemau bwrdd)

– board game(s)

meddygfa (meddygfeydd) – (doctor's)

surgery (surgeries)

mins-pei(s) – mince pie(s)

dyddiad geni – date of birth

ffrindiau mawr – great friends

cynllun(iau) – plan(s)

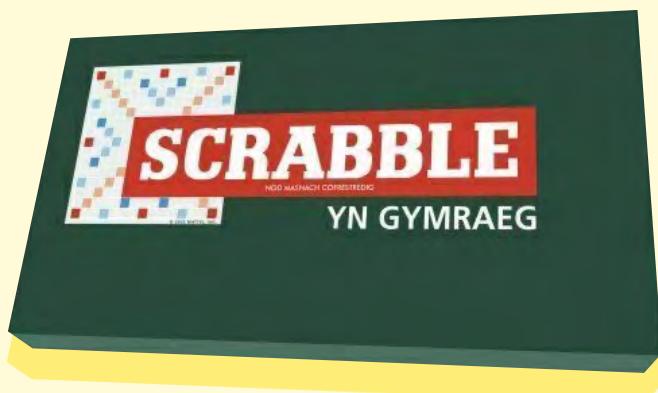
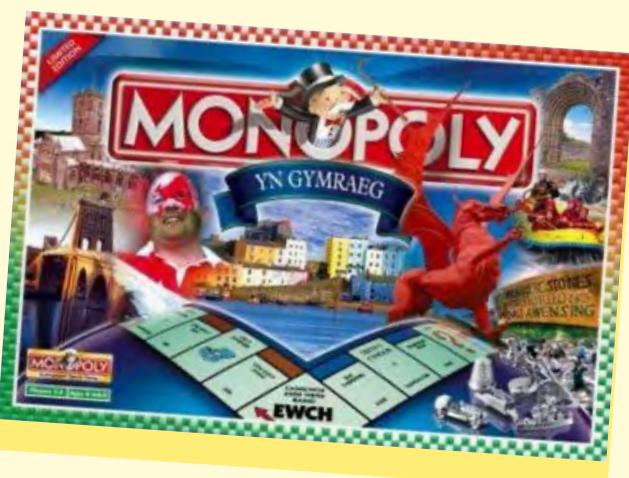
twba lwcus – lucky dip

Syniad da!

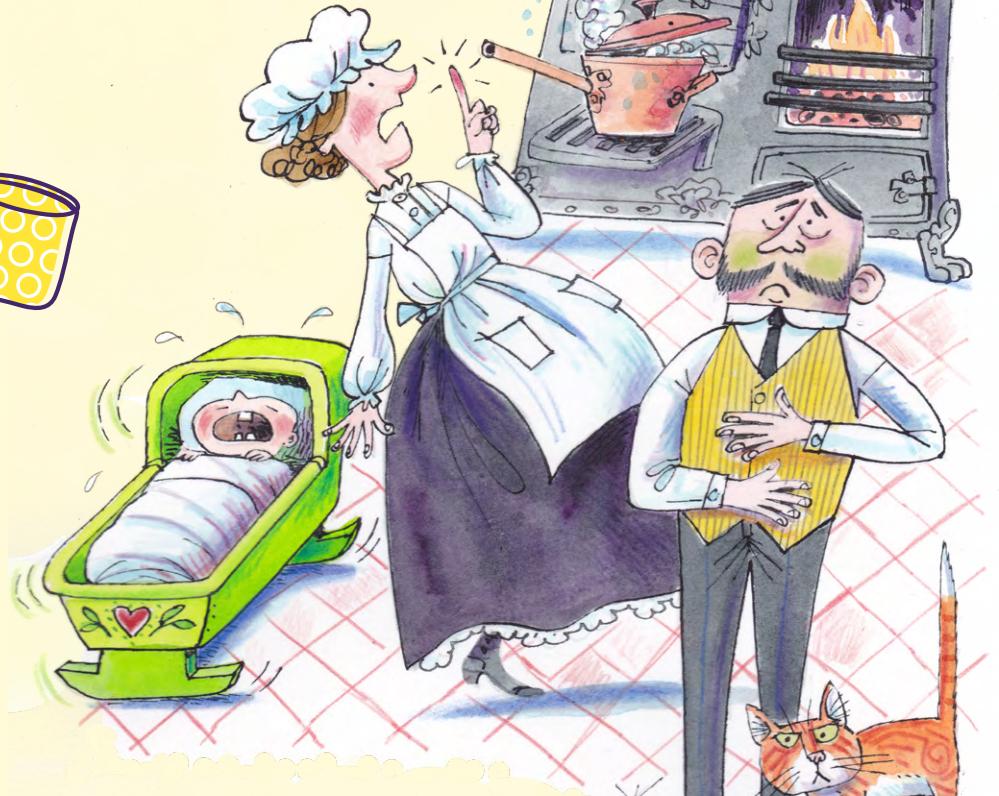
– Gemau bwrdd Cymraeg

Even in this age of apps, computer games and youtube, sometimes nothing beats a good old fashioned board game or a game of cards for some family fun. But why not practise your Cymraeg at the same time? Dach chi'n medru chwarae gemau cardiau fel Uno yn hawdd pan dach chi'n gwybod y lliwiau a'r rhifau yn Gymraeg. Mae 'na setiau Snap a jig-sos Cymraeg ar gael, a hefyd gemau bwrdd fel Monopoly, Lotto, Junior Scrabble a Scrabble Cymraeg.

Edrychwrch yn eich Siop Gymraeg leol, neu ewch i:
http://www.gwales.com/search_advanced/?lang=EN&tsid=10

Cân: Sosban Fach

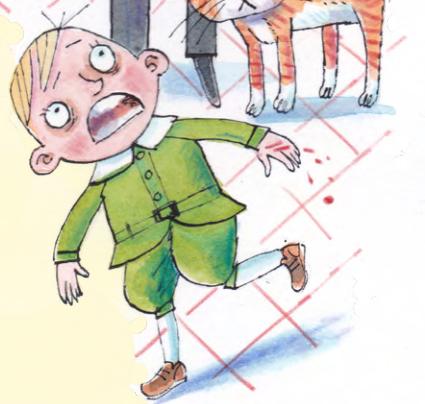
If you've ever watched the Scarlets rugby team playing, you've probably heard the crowd singing **Sosban Fach**. This popular song is taught in many schools and is a firm favourite in Welsh folk sessions and singalongs. Don't take too much notice of the English translation – the words don't make a lot of sense in Welsh either! Ewch amdani a mwynhewch!

Mae bys Meri-Ann wedi brifo,
A Dafydd y gwas ddim yn iach.
Mae'r baban yn y crud yn crio,
A'r gath wedi sgramo Joni bach.

Sosban fach yn berwi ar y tân,
Sosban fawr yn berwi ar y llawr,
A'r gath wedi sgramo Joni bach.

*Mary-Ann has hurt her finger,
And Dafydd the servant is unwell.
The baby in the cradle is crying,
And the cat has scratched little Johnny.*

*Little saucepan boiling on the fire,
Big saucepan boiling on the floor,
And the cat has scratched little Johnny.*

Watch this video of visitors at the Eisteddfod singing **Sosban Fach**. You might recognise a few famous faces!

[Sosban Fach - YouTube](#)

Pwy ydy hi? Pwy ydy o?

Darllenwch y disgrifiadau (descriptions) and match the babies with their pictures.

1. Coch ydy lliw ei gwallt hi. Porffor ydy lliw ei het haul hi. Pinc ydy lliw ei gwisg nofio hi. Coch ydy lliw ei lolipop hi. _____ ydy hi.
2. Brown ydy lliw ei gwallt hi. Coch ydy lliw ei het haul hi. Glas ydy lliw ei gwisg nofio hi. Melyn ydy lliw ei lolipop hi. _____ ydy hi.
3. Du ydy lliw ei wallt o. Gwyn ydy lliw ei het o. Melyn ydy lliw ei wisg nofio o. Porffor ydy lliw ei lolipop o. _____ ydy o.
4. Melyn ydy lliw ei gwallt hi. Glas ydy lliw ei het haul hi. Porffor ydy lliw ei gwisg nofio hi. Oren ydy lliw ei lolipop hi. _____ ydy hi.
5. Brown ydy lliw ei wallt o. Gwyrdd ydy lliw ei het haul o. Coch ydy lliw ei wisg nofio o. Oren ydy lliw ei lolipop o. _____ ydy o.

Rŵan, edrychwch ar y lluniau a disgrifiwch y plant, heb edrych ar y brawddegau.

Sgwrs – Yn y Feddygfa

Darllenwch y sgwrs efo'ch partner. Wedyn:

- Robert ydy'r plentyn rŵan. Rhaid i chi newid y geiriau sy wedi'u tanlinellu (*underlined*).
 - Hefyd, ysgrifennwch y dyddiad geni a'r amser mewn rhifau:
- -----

- Be ydy dyddiad geni eich plentyn / plant chi?

Derbynnydd: Bore da, Meddygfa Bryn Castell. Ga i helpu?

Rhiant: Bore da. Dw i isio gwneud apwyntiad i fy merch i. Mae hi'n teimlo'n ofnadwy. Mae gynni hi wres, mae hi'n wan ac mae gynni hi ddolur gwddw.

Derbynnydd: lawn, wrth gwrs. Be ydy ei henw hi?

Rhiant: Rebecca Bowen.

Derbynnydd: A be ydy ei dyddiad

geni hi?

Rhiant: Tachwedd tri deg, dwy fil un deg saith.

Derbynnydd: lawn. Dw i'n edrych ar y system rŵan. Mae 'na apwyntiad ar gael efo Dr James am ugain munud i ddeg. Ydy hynny'n iawn?

Rhiant: Ydy, diolch yn fawr. Mi wela i chi wedyn. Hwyl!

Derbynnydd: Hwyl!

Sgwrs – yn ymyl yr ysgol

Meinir: Hello, tad Joseff dach chi, ia?

siarad am Joseff drwy'r amser!

Robin: Ia, dyna ni. Dw i'n nabod eich wyneb chi, ond sori, dw i ddim yn cofio pwy dach chi.

Robin: Maen nhw'n ffrindiau mawr.

Meinir: Meinir, mam Sioned dw i. Mi wnaethon ni gyfarfod yn Ffair Nadolig yr ysgol.

Mae Joseff yn hoff iawn o Sioned.

Robin: Wrth gwrs! Roeddech chi'n gwerthu'r mins peis.

Meinir: Rhaid iddo fo ddŵad i chwarae efo Sioned. Be am y penwythnos yma?

Meinir: O'n, ac roeddech chi'n gwneud y twba lwcus. Be ydy'ch enw chi?

Robin: Sgynnon ni ddim cynlluniau. **Meinir:** lawn, be ydy'ch rhif ffôn chi? **Robin:** Dim saith pedwar saith pump, naw tri tri naw tri dim.

Robin: Wrth gwrs! Roeddech chi'n gwerthu'r mins peis.

Meinir: Diolch. Mi fydda i'n ffonio ar ôl cyrraedd adre.

Meinir: Robin ydy fy enw i. **Robin:** Mi fydd Joseff yn hapus iawn.

Adolygu ac edrych ymlaen

Geirfa

Cymdeithas Rieni ac Athrawon – PTA

malws melys – *marshmallows*

rheolwraig (rheolwragedd)
– *managaress(es)*

sach gysgu (sachau cysgu)
– *sleeping bag(s)*

syrpréis (sympreisys) – *surprise(s)*

taleb(au) – *voucher(s)*

gwersylla – *to camp*

sblasio – *to splash*

Am dywydd! – *What awful weather!*

I mewn â ti – *In you go*

wastad – *always*

yn wên o glust i glust – *beaming, smiling broadly*

can dŵr (caniau dŵr) – *watering can(s)*

gwely gwynt (gwelyau gwynt) – *airbed(s)*

siocled poeth – *hot chocolate*

trysorydd(ion) – *treasurer(s)*

ysgrifennydd (ysgrifenyddion)
– *secretary (secretaries)*

Syniad da!

- daliwch ati!

Mae'r cwrs Mynediad wedi gorffen, ond daliwch ati! You've come so far and learnt so much – don't let it go! Felly, tan y cwrs Cymraeg nesaf:

- Cofiwch siarad Cymraeg efo'r teulu bob dydd, even if it's just a few words.
- Keep in touch with your dosbarth Cymraeg to practise your Cymraeg. Perhaps you could meet up occasionally or chat on-line.
- Gwyliwch S4C a gwrandewch ar Radio Cymru.
- Defnyddiwch apiau Cymraeg efo'r plant, fel yr apiau yn Uned 3 a 23.
- Edrychwch ar www.learncymraeg.cymru. There are lots of resources on the Dysgu Cymraeg website to help you practise your Cymraeg yn y ty.

Cân: Hwyl Fawr Ffrindiau

As we draw to the end of the Cwrs Mynediad, this is a song about saying hwyl fawr! I'm sure that many of you will have heard your children singing Hwyl Fawr Ffrindiau before leaving the ysgol or Cylch Meithrin.

Dyma fideo o blant bach Casnewydd (Newport) yn canu Hwyl Fawr Ffrindiau.

Hwyl fawr ffrindiau,
Hwyl fawr ffrindiau,
Hwyl fawr ffrindiau,
Mae'n amser dweud hwyl fawr. *Goodbye friends,
Goodbye friends,
Goodbye friends,
It's time to say goodbye.*

Twdlŵ a bant â ni,
bant â ni, bant â ni,
Twdlŵ a bant â ni,
Mae'n amser dweud hwyl fawr. *Toodle-oo and off we go,
off we go, off we go, Toodle-oo and off we go,
It's time to say goodbye.*

<https://www.youtube.com/watch?v=RabiWMkGiEI>

Sgwrs: Prynau anrheg

Alun ydy Ysgrifennydd y Gymdeithas Rieni. Nia ydy'r Trysorydd. Maen nhw'n siarad ar y ffôn.

Alun: Helo Nia, Alun yma. Sut wyt ti?

Nia: Da iawn diolch. A ti?

Alun: Grêt diolch. Gwranda, mae gen i newyddion.

Nia: O?

Alun: Mae Mrs Davies y Pennaeth yn ymddeol.

Nia: Ydy hi? Mae hi'n ifanc!

Alun: Mae hi isio mwynhau efo'r wyrion a mynd i deithio.

Nia: Wel, rhaid i ni gael anrheg arbennig i Mrs Davies. Mae hi'n bennaeth ardderchog.

Alun: Ydy. Ond sgen i ddim syniad be i brynu. Be wyt ti'n feddwl?

Nia: Wel, be am brynu te prynhawn iddi hi yn y tŷ te newydd yn y pentref? Hefyd, taleb i siop ddillad neis? Mae hi'n hoffi dillad!

Alun: O ydy! Mae hi'n smart.

Nia: Rhaid i ni gael siocled hefyd, a photel o siampên.

Alun: Syniad da. Diolch Nia.

Nia: Croeso. Wel, rhaid i ni gasglu pres rŵan.

Alun: Dw i'n siŵr byddwn ni'n medru casglu llawer o bres.

Mae Mr Davies yn ymddeol. Newidiwch y sgwrs. Defnyddiwch 'fo' yn lle 'hi'.

Stori – Y Trip Gwersylla Rhan 1

Roedd hi'n hanner dydd ac roedd Haf yn gyrru i'r Cylch Meithrin i gasglu lanto, ei mab hi. Roedd hi'n bwrw glaw ac roedd 'na lawer o ddŵr ar y ffordd.

"Ych a fi, mae'r tywydd yn ofnadwy!" mi feddyliodd Haf. "Bechod. Dim trip gwersylla i ni! Mi fydd lanto'n siomedig iawn. Mae o'n hoffi gwersylla."

Mi wnaeth Haf barcio'r car. Mi wnaeth hi gerdded at y gât ac mi wnaeth hi weld ei ffrind hi, Lisa. Roedd Lisa yn casglu ei merch hi, Siwan.

"Am dywydd!" meddai Lisa'n drist. "Mae hi wastad yn bwrw glaw pan mae'r gwyliau'n dechrau!"

"Dw i'n gwybod!" atebodd Haf. Yna, mi wnaeth hi wenu. Roedd hi'n medru gweld lanto yn cerdded at y gât efo Rhiannon, Rheolwraig y Cylch Meithrin. Roedd o'n wên o glust i glust.

"Helo Mami!" mi wnaeth lanto ddeud. "Wyt ti wedi pacio popeth? Ydy Tedi yn y car? Dan ni'n mynd i wersylla rŵan, Rhiannon."

"Ydach chi?" mi wnaeth Rhiannon ofyn. "Dydy hi ddim yn braf iawn heddiw!"

Atebwch mewn brawddegau llawn.

1. Sut mae'r tywydd yn y stori?
2. Be ydy enw ffrind Haf?
3. Pwy ydy Siwan?
4. Lle mae lanto isio mynd?

Ffeindiwch y cyfieithiadau (*translations*) Cymraeg yn y stori.

There was a lot of water on the road

He loves camping

Have you packed everything?

bad news I don't care

the tent he screamed

Mi wnaeth Haf edrych ar lanto. Roedd rhaid iddi hi ddweud y newyddion drwg.

"Sori, lanto. Dan ni ddim yn medru mynd i wersylla. Edrycha ar y tywydd! Mae hi'n stormus iawn heddiw."

"Nal!" mi wnaeth lanto ddweud. "Na, na, na! Dw i isio gwersylla! Dw i isio cysgu mewn sach gysgu ac yfed siocled poeth efo malws melys yn ymyl y Tân! Sgen i ddim ots am y glaw!"

"Dan ni ddim yn medru gwersylla heno, lanto bach. Mi fydd y babell yn torri yn y gwynt a'r glaw! Tyrd, cariad. Rhaid i ni fynd adre rŵan."

Mi wnaeth Haf a lanto redeg at y car. Roedd lanto'n hoffi sblasio mewn pyllau dŵr fel arfer ond roedd o'n rhy grac heddiw. Mi wnaeth o stampio ei draed. Wedyn, mi wnaeth o gicio y car. "Dw i isio gwersylla!" mi wnaeth o sgrechian.

"I mewn â ti i'r car lanto – tyrd!" meddai Haf. Roedd pawb yn edrych ar lanto yn sgrechian. Roedd hi isio gadael yn gyflym.

Siaradwch efo'ch partner

- Dach chi'n hoffi gwersylla?
- Lle oeddech chi'n mynd ar wyliau pan oeddech chi'n blentyn?
- Lle oeddech chi'n mynd ar wyliau cyn cael plant?
- Lle dach chi'n hoffi mynd ar wyliau rŵan?

Y Trip Gwersylla Rhan 2

Yn y tŷ, roedd wyneb lanto yn goch. Roedd o wedi bod yn crio am amser hir.

“Lanto?” meddai Haf. “Wyt ti’n teimlo’n well rŵan?”

“Ydw,” atebodd lanto. “Dw i ddim mor drist rŵan.”

“Da iawn,” meddai Haf. “Rŵan, be am i ti chwarae efo Lego yn y gegin? Os wyt ti’n hogyn da, ella bydd sypréis wedyn...”

“O!” meddai lanto. “Dw i’n hoffi sypreisys.”

Mi aeth lanto i’r gegin efo bocs bach o Lego. Mi wnaeth o ddechrau adeiladu castell mawr. Roedd o’n licio Lego.

Yn y lolfa, roedd Haf yn brysur. Roedd hi’n symud y soffa ac yn rhoi blancedi dros y cadeiriau. Roedd hi wedi rhoi dau wely gwynt ar y llawr, a dwy sach gysgu. Rŵan, roedd y lolfa’n edrych fel maes gwersylla!

“lanto!” meddai hi. “Tyrd yma cariad! Wyt ti isio’r sypréis?”

“O, oes!” mi wnaeth o ateb.

Mi wnaeth lanto redeg i’r ystafell ac mi wnaeth o wenu.

“Waw! Cŵl!”

“Dan ni ddim yn medru gwersylla tu allan, felly rhaid i ni wersylla tu fewn!”

“Ydan ni’n cysgu fan hyn heno?”

“Ydan! Drycha, mae dy sach gysgu di fan hyn yn ymyl fy sach gysgu i. Rŵan, wyt ti isio siocled poeth?

“Oes, plîs! Efo malws melys?”

“Wrth gwrs!”

“Diolch, Mam. Mae hyn yn ffantastig.”

Dewiswch yr atebion cywir

Pam oedd lanto’n drist ar y dechrau?

Doedd o ddim yn hoffi Lego Roedd Haf yn brysur Roedd o isio mynd i wersylla

Be mae Haf a lanto’n mynd i wneud?

adeiladu castell

gwersylla yn y lolfa

chwarae yn y gegin

Rŵan, edrychwch ar y brawddegau yma. Efo’ch parther, faint o weithiau dach chi’n medru newid y geiriau sy wedi’u tanlinellu? *How many different words can you think of to replace the underlined words below?*

Roedd hi wedi rhoi dau wely gwynt ar y llawr. Wyt ti isio siocled poeth?

Mae dy sach gysgu di fan hyn.

Mae hyn yn ffantastig.